

قم و رسالت آن
در
کلام معصومین علیهم السلام

عباسعلی قضایی

قضای. عباسعلی، ۱۳۳۰.

قم و رسالت آن در کلام معصومین(ع) // عباسعلی قضای. - قم: زائر، ۱۳۸۵.

۲۱۳ ص. ۹۶۴-۸۵۶۷-۶۰-۳

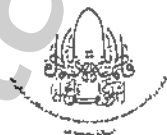
کتابنامه ص ۲۱۰-۲۱۳؛ همچنین به صورت زیر نویس.

(کنگرة بزرگداشت شخصیت حضرت فاطمه معصومه(ع) و مکانات فرهنگی قم: ۳۲)

۱. قم - تاریخ. ۲. قم - احادیث. ۳. قم - سرگذشتنامه. ۴. معصومه علیها السلام، فاطمه بنت موسی

الکاظم، ۱۷۳-۲۰. الف. عنوان.

۶۴ م ۷۵ DSR ۲۱۱۳

کنگرة بزرگداشت شخصیت حضرت فاطمه معصومه(ع) و مکانات فرهنگی قم

مجموعه آثار شماره ۳۲

قم و رسالت آن در کلام معصومین(ع)

نویسنده: عباسعلی قضای

ویراستار: مجید ابراهیم احمدی

صفحه آرا: محمدعلی محمدی

ناشر: انتشارات زائر - آستانه مقدسه قم

لیتوگرافی: امام سجاد - قم

چاپخانه: باقری - قم

نوبت چاپ: اول - بهار ۸۵

شمارگان: ۱۰۰۰

بها: ۱۲۰۰ تومان

شابک: ۹۶۴-۸۵۶۷-۶۰-۳

● کلیه حقوق نشر برای آستانه مقدسه قم محفوظ است.

مرکز پخش: قم، میدان شهداء (چهار راه بیمارستان)

تلفن: ۷۷۴۲۵۱۹ ص.پ. ۳۷۱۸۵-۳۵۹۷

فهرست

- ۱ مقدمه کنگره
۵ پیش‌گفتار

فصل اول: شهر مقدس قم در کلام معصومین علیهم‌السلام

۹-۴۴

- ۱۱ نام‌ها و لقب‌ها
۱۱ نام‌گذاری قم
۱۳ محل گرد آمدن مردم در قیامت
۱۷ قم؛ سرزمین ولایت
۱۹ پیشینه واژه «قم»
۲۶ سیمای قم در شب معراج
۲۸ بلاد جبل
۲۹ محدوده قم
۲۹ سبقت در ولایت‌پذیری
۳۱ آشیانه آل محمد علیهم‌السلام و پناهگاه شیعه
۳۲ یاران حضرت مهدی (عج) و معجزه‌های پیامبران
۳۴ قم؛ شهر برگزیده الهی

۳۵	قم؛ شهر امنیّت و آرامش
۳۶	امنیت کوفه و قم
۴۰	قم؛ جایگاه امن و آرامش
۴۱	گسترش قم و ارزشمند شدن زمین آن
۴۲	اردهال
۴۳	سید حسنی؛ کشتار در قم

فصل دوم: اهل قم و رسالت آنان در کلام معصومین علیهم السلام

۴۵-۸۲

۴۷	ملاک احترام
۴۸	مردی از قم؛ مردم را به سوی حق می خواند
۵۰	بندگان ویژه خدا و ضدّ بنی اسرائیل
۵۱	یاران ائمه علیهم السلام
۵۳	ورود امام رضا علیه السلام به قم
۵۴	زائران حضرت رضا علیه السلام
۵۴	زائران حضرت رضا علیه السلام و آمرزش آنان
۵۵	علاقه مردم قم به حضرت مهدی (عج)
۵۷	حواریون و انصار مهدی (عج)
۵۹	نژاد یاران خاصّ حضرت
۶۱	خوشابه سعادت مردم قم!
۶۳	اهل بیت علیهم السلام و اهل قم از هم دیگرند

۶۴	قداسبت خاک و استجاببت دعا
۶۴	ارسال و جوه شرعی
۶۵	نامه امام عسکری علیه السلام به مردم قم و آوه
۶۸	ریشه های غیبی صلح و ستیز مردم قم
۷۳	نمایندگان قم و دیدار با امام زمان (عج)
۸۱	هدیه های امامان علیهم السلام به قمی ها

فصل سوم: بزرگان قم و رسالت آنان در کلام معصومین علیهم السلام

۸۳-۱۶۲

۸۵	توسعه شهر قم و علنی شدن تشیع
۹۲	شان نزول آیه خمس
۹۳	معجزه و دعای حضرت رسول صلی الله علیه و آله
۹۴	سُفَرَةُ آسمانی!
۹۶	بشارت پیامبر صلی الله علیه و آله
۹۷	اشعریان از دیدگاه پیامبر صلی الله علیه و آله
۱۰۲	ابوطالب قمی و اجازه سرودن شعر
۱۰۳	ابوطالب قمی و اجازه عزاداری
۱۰۳	هدیه عمران بن عبدالله به امام صادق علیه السلام
۱۰۵	نکوداشت عمران از سوی امام صادق علیه السلام
۱۰۵	عمران بن عبدالله؛ نجیب نجیبان
۱۰۶	عیسی بن عبد الله؛ مردی از اهل بیت علیهم السلام

- ۱۰۷ تربیت یافته مکتب اهل بیت علیهم السلام
- ۱۰۹ معیار شیعه بودن؟!
- ۱۱۰ سعد بن سعد قمی؛ مشمول دعای معصوم علیه السلام
- ۱۱۱ دغدغه مرزبان بن عمران قمی!
- ۱۱۱ دعا و احسان امام جواد علیه السلام به عبدالعزیز مهتدی قمی
- ۱۱۲ تولیت (صالح بن محمد) و استفاده شخصی از موقوفه‌ها
- ۱۱۳ داستانی از احمد بن اسحاق اشعری، وکیل اوقاف قم
- ۱۱۷ توفیق دیدار
- ۱۲۱ مناظره سعد بن عبد الله بایکی از مخالفان
- ۱۲۶ در محضر امام عسکری علیه السلام و امام زمان (عج)
- ۱۲۸ پاسخ حضرت مهدی (عج) به سؤالات سعد بن عبد الله قمی
- ۱۲۹ اختیار علی علیه السلام در طلاق زنان پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۱۳۰ ● «فاحشه مبینة» چیست؟
- ۱۳۱ ● مقصود از «فاخلع نعلیک...» کدام است؟
- ۱۳۲ ● تأویل (کهیصص) چه می‌باشد؟
- ۱۳۳ ● گزینش «امام»؟
- ۱۳۵ پاسخ کوبنده!
- ۱۳۶ ● انگیزه پذیرش اسلام؟!
- ۱۳۸ اندوه فراق
- ۱۳۹ رحلت احمد بن اسحاق
- ۱۴۰ بر سفره احسان حضرت ولی عصر (عج)

۱۴۱	تجلیل از احمد بن اسحاق قمی.....
۱۴۲	شاذویه قمی و تقاضای دعا برای پسر دار شدن.....
۱۴۲	دفع بلا از قم، به برکت زکریا بن آدم قمی.....
۱۴۳	زکریا بن آدم از نگاه امام رضا علیه السلام.....
۱۴۴	شخصیت زکریا بن آدم.....
۱۴۵	نکته ها.....
۱۴۵	جایگاه زکریا بن آدم نزد امام جواد علیه السلام
۱۴۷	امام رضا علیه السلام و درخواست رحمت برای ابو جریر.....
۱۴۸	«ولادت» به برکت دعای امام (عج)؛ (نزل صدوق و برادرش).....
۱۴۹	● نامه امام حسن عسکری علیه السلام به علی بن بابویه.....
۱۵۲	هدیه امام باقر علیه السلام به محمد بن سهل قمی.....
۱۵۳	پرسش های عبدالملک قمی از حضرت صادق علیه السلام.....
۱۵۴	فریب کاری علی بن حسکه و قاسم بن یقظین قمی.....
۱۵۷	● امام هادی علیه السلام و لعنت بدعت گذاران قمی.....
۱۵۷	دستور امام هادی علیه السلام و سرکوب مدعی نبوت و بابیت.....
۱۵۹	امام هادی علیه السلام و رسوایی فرصت طلبان منحرف.....

فصل چهارم: حوزه علمیه قم و رسالت آن در کلام اهل بیت علیهم السلام

۱۶۳-۱۹۲

۱۶۵	حوزه علمیه، حجت خداوند.....
۱۷۰	قم؛ سرچشمه دانش و فضیلت.....

- ۱۷۲ حجت خدا و مایه آرامش زمین و آسمان
- ۱۷۶ فرشتگان الهی، نگهبان قم
- ۱۷۷ سیمای ملکوتی اهل قم
- ۱۷۸ دفاع مردم قم از «ولایت فقیه»
- ۱۷۹ نقش قم در ماندگاری دین
- ۱۷۹ حوزه‌های علمیه، زمینه‌ساز ظهور
- ۱۸۱ امام عصر (عج) و ابن عربی
- ۱۸۵ منافقان بالباس فقاقت و... در جنگ با امام عصر (عج)
- ۱۸۶ فتوایابی بدون سند (اجتهاد در برابر نص)

فصل پنجم: حضرت فاطمه معصومه علیها السلام در کلام معصومین علیهم السلام

۲۱۰-۱۹۳

- ۱۹۵ قم، حرم اهل بیت علیهم السلام
- ۱۹۷ حضرت معصومه علیها السلام و شفاعت همه شیعیان
- ۱۹۸ بهشت؛ پاداش زیارت
- ۲۰۱ آداب زیارت حضرت معصومه علیها السلام
- ۲۰۳ یک یاسه در بهشت به سوی قم
- ۲۰۵ دیدار کفار از اماکن مقدسه
- ۲۰۸ خاک سپاری مردگان در قم
- ۲۱۱ منابع

مقدمه کنگره

حضرت امام صادق علیه السلام:

«حرم ما اهل بیت علیهم السلام، شهر قم است. آنجا بانویی از فرزندانم به نام فاطمه دفن می‌شود، بهشت بر هر که او را زیارت کند، واجب می‌گردد»^۱.

قم که به لقب «حرم اهل بیت علیهم السلام» مفتخر گردید، نه تنها به جهت وجود مردمی است که در آن به حسن عبادت و توحید عبادی در قیام و رکوع و سجود شناخته شده‌اند، و در آرمان شهر اسلامی گرد حضرت مهدی علیه السلام اجتماع کرده و به یاری آن حضرت قیام خواهند نمود، و نه صرفاً به جهت وجود بزرگ‌ترین حوزه علمی و حدیثی و معرفتی شیعه در آن، بلکه این شهر مفتخر است که چونان صدفی زمینی، گوهر آسمانی و ملکوتی فرزندان باب الحوائج الی الله را

۱. سفینه البحاره ج ۲، ص ۴۴۶.

۲. مستدرک الوسائل ج ۱۰، ص ۲۰۶.

در بر گرفته و مسجد اولیای الهی گردیده است. اگر در گذشته، شهر قم محل محدثان بزرگ و معبد و سجده گاه فاطمه معصومه علیها السلام بوده، امروزه نیز پرچم دار فرهنگ ناب فقه جعفری علیه السلام و معنویت و عرفان بوده و ضمن تربیت و پرورش یاران امام عصر ارواحنا فداء، زائران حضرتش را با معارف بلند دینی میزبانی می کند. آری، «زبید اگر خاک قم به عرش کند فخر»^۱.

قم، شهری است که بر ولایت و مودت اهل بیت علیهم السلام پایه گذاری شده و به همین جهت، پایگاهی برای علویان و شیعیان، و دژ تسخیرناپذیری علیه ستمگران بوده است و ائمه علیهم السلام با تعبیراتی خاص و بلند از این شهر یاد کرده اند.^۲

از هنگامی که شهر قم مسکن حضرت سّی، فاطمه معصومه علیها السلام گردید، بُعد فرهنگی و معنوی آن در کنار تحولات اجتماعی و سیاسی متحوّل و شکوفا شد، و از چنان موقعیتی برخوردار شد که جناب حسین بن روح، رضوان الله علیه - از نواب اربعه - تأیید محتوای یک کتاب علمی و فقهی را مشروط به نظر مساعد علمای قم نمود.^۳ وجود حوزه غنی و بزرگ شیعه در این شهر، و دفاع علمی از اسلام راستین به وسیله تألیف کتابها، اعزام مبلغان، زادگاه انقلاب اسلامی بودن و... همه و همه به برکت وجود فرزندان رسول خدا، کریمه اهل بیت علیهم السلام در این شهر است.

۱. «دیوان امام خمینی» ص ۲۵۷. ۲. «بحار الانوار» ج ۵۷، ص ۲۱۷.

۳. کتاب الفیه، شیخ طوسی، ص ۲۴۰.

از آن جا که سال ۱۳۸۴ ش. با یک هزار و دویست و پنجاهمین سالگرد ولادت آن حضرت، و نیز با پایان تجدید طلاکاری گنبد مطهر - که در زیبایی کم نظیر و بلکه بی نظیر است - مقارن شده، به منظور معرفی بیشتر آن حضرت و تبیین جایگاه ویژه شهر قم در ترویج فرهنگ تشیع، به دستور تولیت عظمای آستانه مقدسه، حضرت آیه الله مسعودی، دام عزه، «کنگره بزرگداشت شخصیت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام و مکانت فرهنگی قم» شروع به فعالیت نمود. و در چهار موضوع ذیل:

الف. حضرت معصومه علیها السلام و آستانه مقدسه؛

ب. قم و فرهنگ تشیع؛

ج. حوزه علمیه قم؛

د. انقلاب اسلامی در قم.

با محوریت آستانه مقدسه، دهها جلد کتاب در موضوعات فوق، که اکثر آنها جنبه تألیف داشته و برخی دیگر جنبه ترائی دارد و توسط محققان تألیف و تصحیح شده، اهتمام ورزیده است.

آثاری که در محورهای فوق تدوین و نگارش یافته x تنها قدم کوچکی است که می تواند نقطه شروعی برای تحقیقات گسترده و عمیقی باشد که سزاوار موضوعات یاد شده است.

در این جا نهایت تشکر و قدردانی خود را از حجة الاسلام و المسلمین عباسعلی قضایی، نویسنده محترم که این اثر علمی و ارزشمند را برای این کنگره تدوین کرده اند، اعلام داشته؛ هم چنین از

تولیت آستانه، حضرت آیه الله مسعودی و مدیر عامل محترم انتشارات زائر، جناب آقای فقیه میرزایی و مدیریت فرهنگی، حجة الاسلام والمسلمین غلامعلی عباسی نهایت امتنان و سپاس را داریم.

بر خود لازم می دانم که اذعان و اعتقاد قلبی خود را ابراز دارم که اگر توفیقات خدای متعال و عنایات کریمه اهل بیت علیهم السلام نبود، از برداشتن کوچک ترین قدمی در این راه عاجز و ناتوان بودیم.

و ما توفیقی الا بالله، علیه توکلت والیه انیب.

احمد عابدی

دیرکنگره

پیش‌گفتار

خداوند متعال، قم را به وجود مقدس حضرت فاطمه معصومه علیها السلام و حوزه علمیه مفتخر فرمود، تربت آن را مقدس قرار داد، مردمش را به پذیرش قرآن و عترت (ثقلین) کرامت بخشید.

قم، چشم و گوش جان به سوی اهل بیت پیامبر ﷺ برای گرفتن معارف قرآن دارد. علما، فقها و اهل درایت، روایت، رکوع، سجود، قیام، عبادت نیکو و ولایت، همیشه در آن، هم قابل توجه و هم مورد احترام بوده‌اند.

مراجع و علمای قم همواره دنیا را به مکتب پر برکت و با صفای قرآن و اهل بیت پیامبر ﷺ دعوت کرده و این رسالت را برای خود، وظیفه و برای مردم جهان، راه سعادت می‌دانند و علی‌رغم فتنه، فساد و خون ریزی حاکم بر خلُق و خوی بشر، تنها راه رسیدن به مرتبه «اَنْتَیْ اعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ»^۱ و شکوفا شدن استعدادهای حیرت‌انگیز انسان و جهان را، در پیروی از «قرآن و عترت» می‌بینند.

این ندای حیات بخش قم و حوزه‌های علمیه شیعه، برای بشر

نیازمند به اخلاق، علم و هنر متناسب با سرشت انسان است که همه پیامبران به آن، دعوت کرده و با ظهور حضرت مهدی (عج) وعده حاکمیت آن برگستره هستی داده شده است.

در راستای این مسیر مقدس، امام خمینی علیه السلام انقلاب اسلامی ایران - که انفجار نور بود - را بنیان گذاری کرد و فرمود: «این انقلاب را به دیگر کشورها صادر خواهیم نمود». و گویا چف، آخرین رهبر کمونیست و رئیس جمهور اتحاد جماهیر شوروی سابق، را به خداشناسی از راه «ثقلین» دعوت کرد. و پس از ایشان، علمداری عالم گیر شدن قرآن و عترت با پشتوانه مراجع عظیم الشان تقلید، علما، مؤمنان و همه آزاداندیشان روی زمین در دست شاگرد هوشمند، دلیر و فرزانه اش حضرت آیه الله خامنه ای می درخشد.

چون اهل قم برای جهانی شدن اخلاق، عبادت و معارف اسلامی احساس تکلیف و تلاش می کنند، ائمه اطهار علیهم السلام برای آنان سلام، صلوات، رحمت و برکات خداوند را خواسته اند و برای آبادی قم، و خوشبختی اهل قم، دعا کرده و قم و مردمش را در زمان غیبت بر شرق و غرب دنیا «حجت» قرار داده اند و در ستایش آنان فرموده اند: «اگر قم نمی بود، آسمان و زمین قرار نمی داشتند و زمین، اهلش را فرومی برد»^۱.

بر اساس آنچه گفته شد، بازشناسی این شهر مقدس فرهنگی، خصوصاً از دیدگاه ائمه اطهار علیهم السلام، نیازمند پژوهش و تلاشی

۱. «مجالس المؤمنین» ج ۱، ص ۸۳ «بحار الانوار» ج ۶۰، ص ۲۱۷، ح ۴۶ و ج ۶، ص ۲۱۳، ح ۲۳.

گسترده خواهد بود.

کتاب حاضر، عهده‌دار جمع‌آوری سخنانی است که از معصومین علیهم السلام دربارهٔ قم نقل شده است. هم‌چنین ترجمهٔ هر حدیث را همراه با برداشت چند نکته به دنبال آورده‌ایم تا در صورت لزوم، اشاره‌ای برای راه یافتن به ژرفای پیام هر حدیث باشد.

ولی آن دسته از احادیث بحار الانوار را در مورد قم - که علامه مجلسی رحمته‌الله از برگردان کتاب فارسی تاریخ قم گرفته است - ترجمه ننموده‌ایم بلکه خود برگردان اصلی را آورده‌ایم تا راه برای پژوهش‌گران محترم جهت اظهار نظر نسبت به مقدار دلالت حدیث و اعتبار سند آن، باز باشد و به این نکته نیز توجه داشته باشند که عبارت بحار الانوار نسبت به ترجمهٔ کتاب تاریخ قم دارای کم و زیادی عبارت نیز هست. البته آنچه را متوجه شده‌ایم، در جای خود یادآوری نموده‌ایم.

نکتهٔ پایانی، این که: کتاب حاضر در مقام بیان درستی یا نادرستی سند و دلالت روایت نبوده و رسالت اصلی خود را جمع‌آوری سخنان یاد شده به عنوان روایت از معصومین علیهم السلام دربارهٔ قم می‌داند تا هر کس بتواند دیدگاه نسبت داده شده به معصومین علیهم السلام از این شهر مقدس و رسالت جهانی آن را، به صورت صحیح و شایسته پیدا کند؛ خصوصاً به پژوهش‌گران کمک نماید و آنان را از مراجعه به کتابهای پراکنده بی‌نیاز سازد. والسلام

شهر مقدس قم - عباسعلی قضایی

۱۳۸۴/۲/۶ ش.